

REZERVELE GÂNDIRII

Întreaga lume științifică este astăzi de acord că noi nu utilizăm conștient decât cel mult 10% din capacitatea de funcționare a creierului. Posibilitățile noastre latente sunt în consecință incomparabil mai mari decât cele pe care le valorificăm în mod obișnuit.

Întregul organism dispune de altfel de rezerve funcționale, nu numai prin dublarea a o serie de organe (ochi, pulmoni, rinichi etc), dar chiar și organele unice din corpul nostru au largi limite de extindere funcțională.

Hipnoza - cale de acces spre potențialul nostru latent

Într-o lume care se manifestă atât de diferențiat ca potențial creator este dificil să înțelegem că fiecare dintre noi ar putea fi un pictor, un muzician, un scriitor ș.a.m.d. Să urmărim însă un experiment efectuat la noi în țară de prof. Vladimir Gheorghiu. Pentru a testa talentul, posibilitățile spontane de a desena, unui subiect oarecare i s-a cerut să deseneze un animal, în cazul citat, o pisică.

În figura din stânga se poate observa naivitatea desenului, sărăcia mijloacelor sale de reprezentare artistică. Și iată desenul executat de același subiect, de această dată reprezentând un câine, după ce, prin hipnoză, i s-a sugerat că este un „adevărat talent” înzestrat cu posibilități artistice (fig. dreapta). Diferența este netă. Mijloacele de reprezentare sunt îmbogățite, elementele de detaliu care apropie imaginea de realitate sunt pregnante.

Grație acestei căi de acces spre potențialul nostru latent, hipnoza a început să fie în prezent larg utilizată în scopuri psihopedagogice.

...Să rămânem puțin în spațiul hipnozei, beneficiind de informațiile venite din cele mai pertinente surse - Vladimir Gheorghiu, Vladimir Levi. Trecerea sumară în revistă a câtorva din fenomenele ce se pot obține prin hipnoză ne poate oferi o altă înțelegere asupra multora dintre informațiile provenite din lumea antică.

Hipnoza este considerată ca o stare particulară a psihismului uman. Cunoscută din cea mai adâncă antichitate și larg utilizată de un număr restrâns de persoane - adăpostite mai ales în umbra templelor, care nu serveau numai ca lăcașuri de cult, ci și ca focare de concentrare și de răspândire a culturii și, în general, a cunoștințelor de care se dispunea la acea vreme - a trezit suspiciuni oamenilor de știință, cucerind cu greu un drum spre câmpul lor de preocupări. Peste 3000 de ani au trebuit să se scurgă pentru ca hipnoza să parcurgă drumul din templele Babilonului, Egiptului și Greciei antice până în sanctuarul științei moderne.

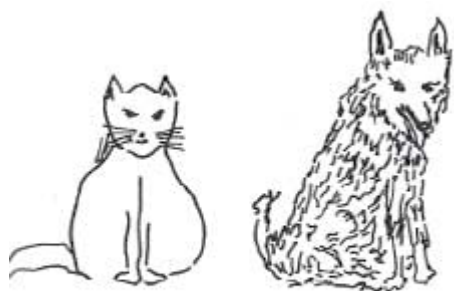
Multă vreme s-a crezut că posibilitatea de a fi hipnotizat este în relație directă cu inteligența și personalitatea subiectului uman. În realitate, nivelul inteligenței nu este un obstacol - o inteligență superioară este chiar o circumstanță favorabilă hipnozei.

În timpul hipnozei, cenzura conștientă a individului este modificată. De aceea el acceptă situații cu totul ieșite din comun, importante, după aprecierea noastră, nu numai pentru cunoașterea posibilităților creierului nostru, dar și pentru înțelegerea unei bune părți din istoria umană. Un om hipnotizat nu percepe durerea - de unde și aplicațiile ei, de pildă, în nașterea fără dureri, extracții dentare etc. Pot fi create percepții false la nivelul tuturor organelor de simț. Pot fi văzute persoane inexistente despre care se sugerează că ar fi prezente în cameră și chiar se pot purta conversații cu ele, bineînțeles, monologând, nu dialogând. Invers, persoane prezente, obiecte aflate în jurul subiectului hipnotizat pot fi făcute nevăzute dacă se sugerează acestuia că ele nu există.

Percepții false

Să cităm un exemplu în acest sens după Vladimir Gheorghiu: „...amintesc de un subiect cărui i-am

sugerat... că se va întâlni cu o personalitate marcantă din străinătate, despre care auzise vorbindu-se foarte mult. M-am substituit personajului amintit și după ce-i sugerasem să rămână cu ochii deschiși, m-am apropiat de el spunându-i în românește «Bună ziua». Subiectul, vădit impresionat de această întâlnire, s-a dat câțiva pași înapoi întrebându-mă cu uimire: «Dumneavoastră știți românește?»».

Desen înainte de hipnoză

Desen după hipnoză

Altă dată i s-a sugerat aceluiași subiect că asistă la un film. Iluzia a fost perfectă. Subiectul s-a comportat „cât se poate de firesc în calitate de spectator, făcând haz de scenele vesele și plângând de cele triste”. Mai mult, era capabil să relateze „cu lux de amănunte” tot ce vedea. Mergând pe linia falselor percepții induse prin sugestie hipnotică se pot obține cele mai neașteptate devieri, unui subiect hipnotizat mirosul pătrunzător al oțetului, de pildă, părându-i-se un veritabil parfum, iar apa, cea mai bună băutură alcoolică. În vremea studenției am asistat la un astfel de experiment executat de medicul psihiatru C. Lichter. Subiect era un bolnav internat pentru dezalcoolizare. Metoda consta în a-i crea reflexe negative (greturi, vomă, amețeli) sugerate la simpla ingestie de apă. Practic, după ce se hipnotiza bolnavul, i se oferea un pahar cu apă. Medicul se informa în prealabil care este băutura preferată a acestuia.

Când i s-a oferit paharul cu apă, bolnavul a exultat de plăcere, convins fiind că i s-a oferit cel mai bun vin.

Întocmai ca la „nunta de la Cana-Galileei”!

Poate cea mai ciudată dintre posibilitățile hipnozei este fenomenul de „regresie a vârstei”.

Să ne imaginăm că noi, adultul care avem un comportament adecvat vârstei și poziției noastre sociale, ne trezim brusc aduși într-o lume pe care credeam că am uitat-o de mult și adoptăm până în cele mai mici amănunte conduita corespunzătoare acesteia. „Aduși”, spre exemplu, la vârsta de 3 ani, vocea, scâncetul și universul jucăriilor pretinse îl anunță pe cel ce am fost cândva. „Transportați” în clasa I, putem reda numele pe care le-am uitat de mult ale tuturor colegilor de abecedar. V. Gheorghiu citează un caz din practica profesorului universitar Erich Fromm.

Un student este regresat la vârsta de 3 ani. A început să vorbească un dialect al limbii japoneze pe care îl învățase la acea vârstă într-un lagăr în care fusese deținută familia sa. Ulterior, nemaivând voie să-l folosească, dialectul a fost complet uitat. În afara stării de hipnoză nu-și amintea nimic, nici după propria sa înregistrare ascultată după hipnoză.

Realizarea unui astfel de fenomen este departe de a răspunde doar unei simple curiozități științifice, ci poate avea deosebite implicații, din care nu am reține aici decât pe cele de ordin medical. În viața unui om pot surveni șocuri care să-i modifice complet comportamentul. Întoarcerea înapoi a timpului prin hipnoză într-un moment anterior șocului poate avea ca rezultat redresarea bolnavului.

Sugestia post hipnotică

În aceeași categorie a fenomenelor impresionabile obținute prin hipnoză se înscrie și sugestia post hipnotică.

Am amintit mai sus experimente ce urmăreau relevarea unor potențe latente ale creierului nostru de care subiectul nu era conștient că dispune - capacitatea de a desena, de a memora etc. concret, în

timp ce subiectul este hipnotizat i se sugerează că la trezire va fi capabil să deseneze, să cânte, să învețe o limbă străină etc. Prin repetarea ședințelor se ajunge la consolidarea unor însușiri dobândite pe această cale.

...Se pot da sugestii posthipnotice nu numai de întărire a unor aptitudini, ci și de diminuare sau ștergere a unor obișnuințe (alcoolism, tabagism, alte obișnuințe negative), de unde și aplicațiile sale practice. Se pot sugera amnezii referitoare la o anumită perioadă de timp, nedorită, din viața noastră, după cum se pot șterge informații utile. Un exemplu în acest sens îl constituie acțiunea de „spălare a creierului”, despre care am amintit. Tocmai de aceea o astfel de armă cu implicații terapeutice, psihologice, psihosociale și chiar consecințe militare nu trebuie lăsată la discreția oricui; ea trebuie să fie bine circumscrisă unui cadru științific instituționalizat.

Sugestia hipnotică și modificările organice

Un aspect ce ni se pare a fi fundamental pentru înțelegerea științifică a unor fenomene pe care cu prea multă ușurință se pune uneori eticheta de misticism este acela al posibilității de a provoca prin hipnoză modificări organice. Cu alte cuvinte, se pot obține pe această cale nu numai modificări de conduite, întărire de aptitudini, ștergere de obișnuințe sau de idei parazite din conștiința noastră etc., dar se pot obține chiar modificări de ordin biologic structural. Să-l cităm pe Vladimir Gheorghiu: „Sugerându-i (unui subiect, n.n.) că din neatenție s-a ars destul de tare cu țigara în podul palmei stângi, am putut remarca la circa o oră după transmiterea acestei sugestii apariția unei pete roșii în zona indicată de noi”.

În palma unui om hipnotizat, caz citat de K. Platonov, s-a pus o monedă obișnuită spunându-i-se: „Moneda este înroșită în foc. Simți o arsură puternică!”. După câteva minute, pe palma subiectului a apărut o arsură de gradul doi.

În fața realității fenomenului ne va fi mult mai ușor să înțelegem de ce oamenii credincioși, ca Louise Lateau sau Terese Neumann, prezentau stigmatate (plăgi sângerânde) exact în locurile în care se presupune a fi fost rănilor lui Iisus.

Modele funcționale ale subconștientului

Experiențele citate impun cu pregnanță ideea că în subconștientul nostru există scheme structurale și funcționale, pattern-uri, modele de funcționare pentru toate evenimentele ce au loc în organism. Cu o parte din aceste scheme ne naștem (de exemplu - cu reactivitatea la cald sau la rece și alți stimuli externi), iar altele se formează prin educație, cultură, experiență trăită. Acestea din urmă reprezintă modele psihice de referință, criteriile în raport cu care fiecare dintre noi interpretează și își integrează lumea, convingerile și credințele, suportul sugestiilor noastre. Odată cenzura conștientului suprimată sau diminuată, ca în cazul hipnozei, subconștientul hipnozei va declanșa întreaga succesiune de reacții înscrisă în modelul său funcțional. În acest fel o monedă rece, dar acceptată de subconștient prin sugestie ca fiind incandescentă, va determina modificările ce apar într-o arsură. Același model funcțional se va declanșa și în subconștientul unui om care și-a sedimentat în timp, prin convingeri religioase, informații despre patimile primilor stâlpi ai bisericii. De aici și legendarele stigmatate.

Să ne imaginăm că în loc de sugestia care provoacă arsura inducem o sugestie de vindecare într-o boală cu leziuni chiar organice. În acest caz putem invoca același mecanism de declanșare a reacțiilor biologice și în vindecare. Vedem așadar că pot exista vindecări „psihice”, vindecări prin sugestie, vindecări obținute de șamanii unor triburi, vindecări care, după cum spune psihiatrul rus V. Levi, sunt așa de frecvent menționate în scrierile biblice.

Iată un exemplu citat de Robert Dantzer în cartea sa *L'illusion psychosomatique* (Ed. Odile Jacob, Paris, 1989), extras dintr-un articol publicat de F. Alexander în *Jurnalul Asociației Americane de Medicină*. În 1977, la Seattle, o femeie de 28 de ani, originară din Filipine, îl consultă pe medicul F. Alexander pentru o serie de episoade febrile însoțite de dureri articulare. Este internată în clinică unde se precizează diagnosticul de lupus eritematos diseminat.

Un tratament cu hormoni corticoizi are bune rezultate inițial, dar ulterior nu mai are efectul scontat, iar boala se agravează și se extinde la rinichi.

Disperată, bolnava se hotărăște să plece în satul natal din Filipine pentru a se adresa... vrăjitorului satului. Acesta îi spune că un iubit pe care l-a supărat i-a trimis duhuri rele pentru a se răzbuna. Dar el, vrăjitorul, o va exorciza, adică va scoate duhurile rele din ea și se va vindeca. Trei săptămâni mai târziu, se întoarce în SUA la medicul său. Acesta constată că nu mai are niciun semn de boală. Doi ani mai târziu ea naște în condiții foarte normale. Empiric, s-a găsit un mijloc de plonjare a individului în subconștient, de îngustare a câmpului conștienței prin ritm, ritual, incantații, cântec, imagini, povestirea unei legende, a unui mit cu referire la suferința subiectului. Deci toată dificultatea constă în a găsi metoda prin care să accesăm la subconștient pentru a-l obliga să lucreze în sensul dorit de om. Aici trebuie „înșelată” vigilența „paznicului” pe care îl constituie cenzura conștienței.

Dacă avem în vedere aceste date putem explica, științific după cum se vede, însăși o parte din faptele povestite de scrierile biblice. Când Iisus spune „Credința ta te-a vindecat”, vom înțelege prin aceasta permisivitatea insului la sugestie dar și la imensul câmp psihoenergetic cu efecte terapeutice atribuit lui Iisus. Permisivitatea înseamnă suprimarea cenzurii conștiente a obstacolului opus de bariera psihologică sau, altfel spus, de necredința bolnavului în existența unei astfel de posibilități. Sigur, aici este vorba nu numai de o simplă credință, redusă la posibilitatea de vindecare, ci de una în care se înscrie tot sistemul de repere constituit de religia creștină.

Împărăția Tatălui, despre care vorbește Iisus, nu poate fi asimilată decât cu acest câmp cosmic fundamental sau al Conștiinței Cosmice, reprezentat simbolic prin imaginea „Tatălui”, unde sunt înscrise toate pattern-urile funcționale sau arhetipurile de care ne desprindem prin boală. Vindecarea prin mijloace psihice ar însemna regăsirea modelului nostru original, reatașarea la simbol, la arhetipul pierdut. De aici poate și explicația unui anumit ritual care întotdeauna a fost prezent în excitarea acestor fenomene.

De-a lungul istoriei umane sunt menționate multe din performanțele descrise în Biblie. Lui Bechtereș, Lewon Mirahorian ș.a. li se atribuie vindecarea prin hipnoză și sugestie a unor bolnavi orbi, surdomuți sau paralizați. Lewon Mirahorian a fost capabil să liniștească un bolnav psihic aflat în plină criză de furie prin proiectarea bruscă a privirii, după cum ar fi reușit să scoată în același mod un bolnav dintr-o criză de epilepsie și chiar să provoace un acces de epilepsie unui om sănătos. Toate aceste performanțe au făcut și subiectul unui roman în literatura noastră (Pontiful, de Henriette Yvonne Stahl).

DUMITRU CONSTANTIN DULCAN

Din volumul „Inteligența materiei”